

agrupació excursionista talaia

FEDERATS A:

federación catalana de montaña

federación catalana de esquí

comité de exploraciones subterráneas de cataluña

asociación española de camping y caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 8931257 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

Octubre de 1972

Apunts de hidrologia del Garraf

CONCA HIDROLOGICA D'OLIVELLA RIERA DE JAFRA

La Riera de Jafra, un dels cursos hidrològics més importants del Masís de Garraf, té la capçalera situada en el terme de Begues. La branca principal s'inicia al Coll Fe o de la Creu, al S. de la barriada de Campamar. Més avall s'hi ajunta el Fondo de la Vall del Teix i el del Bruc, procedents tots dos de les estribacions N. del Serrat de la Morella, i el Fondo de Vallgrassa, la capçalera del qual està situada entre La Bena i el Pla de Campgràs. Aquesta xarxa de rieres han erosionat fortament una extensa zona kàrstica, obrint-hi tortuoses i feréstegues valls reblestes d'avencs de variades profunditats, i forma la Riera del Carxol, la qual canvia de nom en entrar al terme d'Olivella.

Aquesta entrada s'efectua entre els termes de Penyes Roges i Puig Serbós. En un trajecte d'a prop d'un

parell de quilòmetres la Riera és divisòria de terme fins a les envistes del Corral Nou. Des d'aquí fins a les immediacions dels Masets, la Riera passa per un dels sectors més desolats del seu recorregut, en uns paratges on domina la roca amb escasses clapes de vegetació constituïda per raquítics matolls. La Riera descriu pronunciats revolts que l'excursionista segueix per sobre el ressec i pedregós llit.

Els fondals que hi desemboquen són els següents: Prop del Corral Nou, per la riba dreta, i en plena divisòria de terme, tenim el Barranc de les Mosses, el qual baixa de les immediacions de Can Jaques de Begues. A la riba oposada desemboca el Fondo de Vallgrassa que ja hem descrit. Cosa d'un quilòmetre més avall trobem a la dreta el Fondo de les Piques, la capçalera del qual es tro-

la tocant al cim de la Mola. Una branca molt important d'aquest fon-
dal és el Torrent de les Conques, si-
tuat en terme de Begues, al mig del
llit del qual (en una de les branques
més allunyades) hi ha la tenebrosa
boca de l'Avenç de la Ferla, un dels
més coneguts del Massís. La Serra
de les conques queda situada entre
els Fondos de les Piques i de les
Conques, nom aquest darrer origi-
nat per l'abundància de petxines
fòssils que conté el terreny.

Per la part oposada al Fondo de
les Piques, tenim el Fondo de la Pla-
na Novella, de poc recorregut, ja
que neix en les planures que envol-
ten aquella finca. Prop de les ruïnes
del Mas de la Bassa Nova, la Riera
descriu un meandre tancadíssim, al
centre del qual queden aquelles ve-
lles parets.

Enfront de Penya Embassada
desemboca el Fondo de Cova Fuma-
da, que baixa des dels contorns del
Puig de Matarrodona i el Morsell.
Superat el meandre de Penya Em-
bassada trobem a la riba dreta la
desembocadura del fondo del mateix
nom, el qual té la capçalera prop de
Llona. A la riba esquerra tributa el
Fondo del Mas Nou, el qual proce-
deix d'entre Can Morsell i el Turó
de les Llenties i passa pel costat de
les ruïnes de l'esmentat mas. Poc
més avall i en la mateixa riba tro-
bem el Fondo del Mas Vendrell, de
poc recorregut. Normalment les plu-
ges que cauen en aquesta zona es fil-
tren pels forats i esquerdes propis
dels massissos calcaris i la circula-
ció hídrica per les rieres descrites
és nulla. Malgrat, en el curs de les
tempestes que a darreries d'estiu i a
la tardor es precipiten sobre el mas-
sís i que, acompanyades d'un gran
aparell de llamps i trons, adquirei-
xen un caràcter semi-apocalíptic, la
circulació per la Riera és tan inten-
ta que impossibilita el pas a gual.

Força important és el Fondo de
Jafra, el qual tributa a la Riera del
mateix nom després de passar per
entre el deshabitat poblat i la masia
de Can Mercè. Està format per di-

verses ramificacions com són el Fon-
do de Can Mercè, el de la Fecina, el
del Mas Llorenç, el de les Llenties,
el de la Casa nova, el de Coll Blanc
i el de Can Planes, aquest darrer el
més allunyat, ja que neix prop del
Puig Sespírol, tocant a la Collada
de Vallgrassa.

Poc abans d'entrar en el terme de
Ribes, la Riera capta encara les
aportacions pluvials d'alguns fon-
dets immediats als Masets, i torna a
discórrer per entre pedregoses an-
fractuositats que ja descriurem en
un altre capítol. En els temps en
què existia la jurisdicció baronal de
Jafra, la Riera era la divisòria que
la separava de la resta del terme
d'Olivella, romanalla del feudalisme
que desaparegué al primer terç del
passat segle en establir-se les lleis
desamortitzadores de privilegis. Fa
una quarantena d'anys que encara
eren habitades totes les masies dels
contorns de la Plana Novella i Jafra.

Es una zona que presenta clapes
de terreny cultivable entremig del
desèrtic Massís. Amb molts esforços
hi vivien diverses famílies que su-
portaven les dificultats i el semi-aï-
llament que suposa trobar-se alluny-
ats d'un nucli de població on es tro-
bin els serveis necessaris. La guerra
civil i l'etapa següent, amb la reva-
lorització que adquiriren els produc-
tes agrícoles, aconseguí retardar un
èxode que fatalment havia de pro-
duir-se. Actualment hi han tan sols
un parell de masies habitades. El ca-
seriu de Jafra, popularment anome-
nat «La Capella», està caient enru-
inat pels estralls del temps i dels ho-
mes. A la Plana Novella hi ha plan-
tejat un ambiciós projecte d'urba-
nització que no acaba de tirar enda-
vant.

Com anotació final esmentem que
el fondo de les Llenties (igualment
com el Turó de les Llenties) rep el
nom a causa de l'abundància de
«nummulites», fòssils que tenen
molta semblança amb els llegumino-
sos fruits.

JOAN VIRELLA

LA VALL DE JOAN

Aprofitant el descens de temperatura, impropï del mes de setembre, amb el qual s'ha acomiadat l'estiu, un grup de socis efectuaren una sortida al Massís de Garraf per tal de comprovar sobre el terreny les obres iniciades per convertir-ne un sector en dipòsit d'escombreries de Barcelona. En aquest sentit, contràriament al que havien dit els diaris, no hi apreciaren res. Això sí, hi ha una magnífica pista-carretera que transcorre per la Riera Seca internant-se després cap al Fondo de la Canal Negre, on ja fa algun temps una important empresa de construcció explota unes grans pedreres d'extracció de calissa.

S'ha dit que hi ha el projecte d'aprofitar aquesta pista existent (la qual s'inicia a la Sentiu de Gavà, en el mateix lloc que la Pista Militar) i traçar una nova branca cap a dins de la Vall de Joan, passant per sota el Petit Pedraforca i de la restaurada masia de la Vall, i arribant o

passant més enllà del Coll Sostrell, cap a l'altura dels avencs del Gaietà i de les Terradelles.

Som pessimistes. A la premsa diària, únicament al «Diario de Barcelona», en Gabriel Jaraba publicà un enèrgic escrit de protesta advertint el perill de contaminació, article que reproduïren els periòdics locals de Vilanova i Sitges. A la revista «Triunfo» en Joan Senent també deixà constància amb un escrit carregat de raó. L'Escola Catalana d'Espeleologia prepara un informe que possiblement haurà vist la llum quan es publiqui aquesta nota. Però creiem que els que haurien d'oposar-se al projecte harien d'ésser els municipis que en sortiran perjudicats, però, pel que llegim als diaris, en les Sessions Municipals d'alguns d'ells no arriba a aconseguir-se la necessària harmonia entre batlles i regidors quan es tracten qüestions d'escombreries i temes similars.

PROPERES EXCURSIONS

Dies 7 i 8 d'Octubre

CAMPAMENT-APLEC DE TARDOR. Ermita de Ntra. Sra. de Lurdes.

Dia 15 d'Octubre

Segona sortida del III Cicle d'Excursions per Infants.

Dia 22 d'Octubre

Participació a la XXVII Marxa Excursionista d'Orientació per Muntanya (C. E. Pirenaic).

Dia 22 d'Octubre

EXCURSIO AMB AUTOCAR a Vich, Rupit, Vilanova de Sau i Pantà de Sau.

Engeguen de nou

Finalitzat ja el parèntesis estival, quan hom s'integra altra vegada a la rutina diària o al costum ordenat, és potser l'ocasió de refermar una mica, o millor dit un bon tros, la dedicació que devem a la nostra Tallaia i que les circumstàncies de l'estiu s'han encarregat de distreure, fent oblidar a molts que l'Entitat encara funciona.

Funciona, sí, però amb penes i treballs. A la Secretaria, fa mesos que hi manca un vice-secretari. L'actual secretària no pot dedicar-se el temps necessari perquè té altres feines, entre elles el festejar. El caixer, entre preparar les noces i la lluna de mel gairebé no el veiem. El comptador, ja fa prou portant la comptabilitat i la loteria; les hores extres no li permeten fer res més. El vice-president va fent la seva. Com que s'encarrega del Butlletí, ja en té prou, oblidant-se una mica de la Secció de Cultura de la qual és President. Això, sí, és el cap visible del Cicle d'Excursions per a infants. El President, que no li sobra pas temps, va fent una mica de cada cosa, procurant que les coses no s'enfarreguin, i sobretot no oblidant-se dels passos necessaris per al nou estatge social, la qual cosa va més lenta del

previst. Els vocals són una variada mostra de poca collaboració a la tasca d'equip de la Junta Directiva. Des dels que fa mesos que no els veiem, com els de Fotografia o d'Esquí fins als d'Escalada o d'Espeleologia, que veient-los a diari, vénen a la reunió setmanal, mig per força, quan no per demanar alguna subvenció monetària. No en parlem de demanar una collaboració per al Butlletí, perquè llavors tothom té feina. En canvi, s'estan al local les dues hores que està obert, parlant del sisè grau que van fer el diumenge, de la «despistada» que van tenir a la darrera cursa o també de la «lligada» que van tenir l'altre dia al «24».

Homes —i dones també—, posem-hi tots plegats una mica més d'empenya i engeguem el motor que ens faci rutllar de valent durant aquest període de l'any 72-73, i que el propòsit que ara fem cristallitzi en més excursions, escalades, curses, exploracions, campaments o també publicacions, conferències, projeccions, exposicions i tot allò que sigui esportiu, cultural o social, que serveixi per donar vida i prestigi a la nostra Entitat.

J. B.

III Cicle d'Excursions per a Infants

Un nou cicle ha estat iniciat. El dia 17 de setembre va celebrar-se una reunió d'infants al Local Social en el curs de la qual hi hagué xocolatada i projecció de pel·lícules còmiques. El retrobament amb els menuts excursionistes resultà positiu i el diumenge següent, dia 24, una expedició formada per 58 infants i 11

acompanyants efectuaren la primera excursió de la temporada amb una visita als maravillosos contorns de La Llacuna.

L'excursió a peu s'inicià al peu del caseriu de Les Vilates. Les intenses pluges caigudes en el curs d'aquella setmana provocaren que la, normalment seca riera de La Llacuna por-

tés un bon cabdal, el qual hagué d'atravessar-se a gual per unes passes improvisades. El camí de la Creu del Castell semblava també un rierol per la quantitat d'aigua que s'hi escolava. La font de Can Marquet, on s'esmorzà, rajava a tota pressió.

L'expedició es dividí en dos grups. La menudalla anà directament cap a les restes del castell i a la capella de Sant Pere de Màger. Els més grandets emprengueren l'ascensió de la serreta on s'assenta el curiós monòlit natural anomenat Roca del Frare, el qual justament era escalat aquell dia per un grup de joves de Vilafranca. Feina hi hagué per a que la quitxalla deixés de contemplar el que els semblava acrobàcies dels escaladors baixant en «rappel» per la llisa paret de Roca Vermella, però el temps era just.

En el mateix serrat de la Roca del Frare hi ha la boca de les Rondes,

cavitat laberíntica excavada entre grans blocs descompostos que compta amb més de cinc-cents metres de galeries. En alguns punts han estat fetes troballes arqueològiques d'ossos humans, sílex i ceràmica hallstàtica. Unicament es visità la galeria d'entrada. Per les feixes dels contorns alguns dels acompanyants encara hi trobaren fragments de sílex i dos trossos trencats de puntes de sageta amb retocs molt polits. A continuació anàren cap a l'enrunat Castell de Vilademager, reunint-se els dos grups i retornant a la font de Can Marquet.

Es feu el camí de retorn cap a les Vilates i després de dinar al costat de la font i bassa del Pla Novell i jugar en aquell bell paratge ombrejat per alterosos pins, es retornà cap a la carretera per a pujar novament al vehicle.

Excursió a la Garrotxa

El passat 3 de setembre es realitzà la programada excursió amb autocar a la comarca de la Garrotxa. La primera parada del recorregut fou en la vila de Banyoles on els expedicionaris visitaren el museu Darder, la Plaça i el Monestir de Sant Esteve. Seguidament es continuà el viatge contornejant l'estany de Banyoles i fent una breu estada al Santuari de Santa Maria de Porqueres, bella mostra del romànic del segle XII.

L'etapa següent s'efectuà a Besalú, població en la que veiem un conjunt arquitectònic medieval únic a Catalunya. Es passà per sobre el reconstruït pont i es visitaren les esglésies

romàniques (i gòtiques) de Sant Vicenç, Sant Pere, Sant Julià, Santa Maria i Sant Martí, la «Mikwah» del Call jueu i el casal gòtic de Can Llaudès. La ciutat d'Olot no pogué ser gaire vista a causa de la pluja que caigué en el curs de l'estada. Igualment, la pluja privà de fer la programada visita a Santa Pau.

Quan semblava que ja havia plogut prou es feu una parada a Girona per tal de visitar la Catedral i contorns. La pluja tornà a comparèixer amb més intensitat que mai i algun expedicionari feines tingué per tornar a l'autocar. El mal temps continuà ja tota la resta del viatge.

(Els articles reflexen només les opinions de llurs autors)

Vivir y dejar vivir

Desde el comienzo de la espeleología en nuestra Entidad, los practicantes de esta, nos hemos preguntado muchas veces si es una ciencia, un deporte, o ambas cosas a la vez. Si analizamos un poco el origen o significado de la palabra Espeleología, veremos que significa más o menos: Ciencia que estudia las cavernas. Bajo este punto de vista, no existe ya ninguna duda; pero es aquí donde surge la gran controversia. Para efectuar el estudio de una cavidad, lo primero que se precisa es su exploración completa, hasta la última oquedad. Este es un paso muy sencillo, siempre y cuando ésta sea de un corto y fácil recorrido.

¿Pero qué ocurre cuando nos hallamos ante un complicado complejo subterráneo, donde nos vemos obligados a cruzar una galería inundada, o salvar la impresionante verticalidad de un pozo, o ascender escalando una lisa pared concrecionada, hasta alcanzar el agujero que puede ser la tan ansiada continuación? Ya no hablo de los casos bajo una cascada de agua helada, o las bajas temperaturas ambientales que hay que sufrir en algunas cavidades. Entonces es cuando empieza realmente el problema.

Todo espeleólogo que se tenga por tal, por grandes que sean sus conocimientos científicos, si no se ve capaz de afrontar por sí mismo estas dificultades, no será tal espeleólogo. Con esto me quiero referir a aquellos que se tienen por tales, en el original significado de la palabra, y que se horrorizan ante la simple idea de tener que bajar en rapel un pozo de 100 metros. Con esto no quiero decir que se tenga que utilizar forzosamente este sistema de descenso, pero siempre es bueno conocer y dominar diferentes técnicas y saberlas aplicar en el momento oportuno.

¿Me podrían decir cómo se puede efectuar el levantamiento topográ-

fico de una cavidad, cuando para ello se precisa permanecer colgado de una escalera, con las manos libres, sin ni siquiera conocer las más elementales formas de autoseguro? ¿Cómo se introducirán en la ventana que aparece en las ventanas de un pozo, sin ni siquiera haber efectuado un péndulo de un metro en toda la vida? ¿No será, que por falta de facultades físicas, para realizar este tipo de exploraciones, se escudan en una práctica, más o menos científica, y por toda explicación a su comportamiento, te dicen, con un irrisorio tono de superioridad, que ellos no son vulgares «metraires»?

Sentiría mucho que estas líneas se tomaran como un reto o un insulto; nada más lejos de mi intención, pero sí, que nos pusiésemos la mano en el corazón y recapacitésemos un poco sobre este tantas veces discutido tema. No todo el mundo sirve para hacerlo todo; unos pueden ser unos verdaderos técnicos en topografía y no saber nada de geología, o viceversa. Otros serán unos grandes escaladores, capaces de alcanzar aquel inaccesible pozo; otros servirán para trabajos de prospección, etc..., y todos en común y conjuntado esfuerzo, lograrán efectuar una labor verdaderamente provechosa. No quiero decir con esto que deba uno encasillarse en una determinada posición, sin conocer otras ramas científicas de la espeleología, sino todo lo contrario, pero partiendo de la base que para esto, es completamente imprescindible el conocimiento y dominio de la técnica, que a muchos parece darles «asco» practicar.

Ya estamos hartos de oír, en boca de muchos, y en ese curioso tono despectivo, que si fulanito ha «hecho» tantas veces tal cavidad, o si menganito, no se cansa de recorrer la misma cueva, en vez de empollarse indescifrables tratados científicos que ni ellos entienden, y colocan en

sus laureados estudios espeleológicos, sobre cavidades de fácil acceso porque las otras ya son harina de otro costal.

En qué diferente forma irían las cosas, si en vez de criticarnos unos a otros, y casi siempre por la espalda, nos dedicásemos cada uno a la práctica de lo que más nos guste, dejando completamente aparte conceptos de deporte o ciencia, y mirando simplemente el logro de un

esparcimiento cultural y deportivo con el aliviar la tensión diaria de la vida moderna. Si todos tuviésemos que hacer lo mismo, sería el mundo un poco aburrido; que cada cual realice la labor que crea más conveniente sin pararse a mirar en lo que hacen los demás, si no es con ánimo de crítica constructiva y recordando siempre que hay que vivir y dejar vivir.

MINGO VEDO

El Mas Joliu i el Llegat Arrufat

L'interessant estudi de toponímia comarcal sobre el Mas Joliu que es va publicar en la nostra circular del passat Agost-Setembre comença dient «es desconeix el lloc d'emplaçament d'aquest mas dintre el terme municipal vilanoví» i més endavant afegeix: «Hi ha qui diu que podria assentar-se on es veuen les restes de la Torre del Vallès, però no pot confirmar-se per falta de proves».

Tal vegada sigui una prova confirmatòria el que en el seu temps fou famós **llegat Arrufat**.

Francesc Arrufat i Ferrer nasqué a Vilanova el 1795. Ben jove, als 14 anys, durant la guerra del francès se'n va anar cap a l'Havana, d'on tornà el 1834, durant la primera guerra carlina. A Vilanova va fundar una fàbrica de conserves de fruites que es diu que va ser la primera d'Espanya. La seva activitat industrial no fou obstacle perquè es caracteritzés en els afers de l'administració local, puix que el vèiem formant part dels consistoris dels anys 1845 i 1856 amb tendència «moderada». També el vèiem barrejat en totes les inquietuds culturals del seu temps, presidint la «Sociedad de Instrucción Mútua» (1840), sostenint ell tot sol l'Escola Lancasteriana (1843-45), adquirint del Sr. Josep Tomàs Ventosa i Soler, junt amb altres, els terrenys que havien estat dels frares caputxins, amb la condició d'acabar

l'edifici de les Escoles Públiques (1851), patrocinant-hi la instal·lació de l'ensenyament gratuït a càrrec de les Escoles Pies (1862), etc., etc.

Protector de l'ensenyament fins a l'hora de la mort, quan aquesta s'esdevingué, l'any 1868, tot i deixant quasi tots els seus béns a la seva filla, no descurà d'atorgar una finca de la seva propietat, **situada al lloc anomenat «Torre del Vallès», abans «Mas Joliu»,** la qual, convertida en paper d'Estat, deuria servir per aplicar els seus rèdits a premis per als alumnes de les escoles públiques i dominicals de Vilanova.

I en que són les ironies de la vida! Si del Mas Joliu no en resten ni records ni vestigis, el mateix es pot dir del «Llegat Arrufat». Més de cent anys han passat, i mentre les terres s'han sobrevalorat indescriptiblement, el valor que tenien aleshores, convertit en papers del Deute Públic, anà decaient tant i tant que els seus rèdits arribaren a ser irrисoris. El darrer esment que n'hem trobat és del 28 de setembre de 1910, data en què el Cos Municipal va aprovar una proposta dels regidors Srs. Joan Macià i Llussà, Joan Ventosa i Roig i Joan Pujol i Carbonell, destinant les **75 pessetes** del llegat Arrufat, a dos premis anyals de 50 i 25 pessetes per a alumnes obrers de l'Escola Industrial i de l'Ateneu. Sic transit gloria mundi!

V.

TALLER DE RELLOTGERIA

J. SIVILL

CARRER CANTERS, 1 - TELEFON 893 09 56

SECCIO NAUTICA TIPLAY

Creuer Canaries, 23 - Tel. 893 29 98 - Vilanova i la Geltrú

ESCOLA SKI

COMPRA-VENDA D'EMBARCACIONS
DISTRIBUÏDOR DUCATI

SECCIO AGRICOLA TIPLAY

Sant Josep, 10 - Tel, 893 30 89 - Vilanova i la Geltrú

Taller reparació de motos,
venda de maquinària agrícola
reparació de maquinària agrícola

President: Josep Blanes - Direc. Circular: Xavier Capdet - Secretària: Montserrat Barti

T. G. VILASECA Villanueva y Geltrú 1977